

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫ» РҚБ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

РОО «НАЦИОНАЛЬНОЙ
АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»

THE BULLETIN

OF THE ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN

PUBLISHED SINCE 1944

5 (411)

SEPTEMBER – OCTOBER 2024

ALMATY, NAS RK

БАС РЕДАКТОР:

ТҮЙМЕБАЕВ Жансейіт Қансейітұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан)

ҒАЛЫМ ХАТШЫ:

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Абай атындағы ҚазҰПУ Педагогикалық білімді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 3**

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

САТЫБАЛДЫ Әзімхан Әбілқайырұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Экономика институтының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилян академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина), **Н=2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және менеджмент университетінің кәсіптік білім берудің педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Ләззат Мыктыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), **Н = 3**

БУЛАТБАЕВА Күлжанат Нурымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 2**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар және мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), **Н=2**

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихевна, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры, (Алматы, Қазақстан), **Н = 3**

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы РҚБ-нің Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген

№ 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ, 2024

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

ТУЙМЕБАЕВ Жансеит Кансеитович, доктор филологических наук, профессор, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

УЧЕНЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 3**

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

САТЫБАЛДИН Азимхан Абылкаирович, доктор экономических наук, профессор, академик НАН РК, директор института Экономики (Алматы, Казахстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Лязат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагандинского университета имени Е.А.Букетова (Караганда, Казахстан), **Н=3**

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), **Н=2**

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), **Н = 3**

«Вестник РОО «Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы).
Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № **16895-Ж**, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан», 2024

EDITOR IN CHIEF:

TUIMEBAYEV Zhansait Kanseitovich, Doctor of Philology, Professor, Honorary Member of NAS RK, Rector of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan).

SCIENTIFIC SECRETARY:

ABYLKASSYMOVA Alma Esimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Executive Secretary of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 3**

EDITORIAL BOARD:

SATYBALDIN Azimkhan Abilkairovich, Doctor of Economics, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Institute of Economics (Almaty, Kazakhstan), **H = 5**

SAPARBAYEV Abdizhapar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology (Almaty, Kazakhstan) **H = 4**

LUKYANENKO Irina Grigor'evna, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of the National University "Kyiv-Mohyla Academy" (Kiev, Ukraine) **H = 2**

SHISHOV Sergey Evgen'evich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education of the Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), **H = 6**

SEMBIEVA Lyazzat Maktybekova, Doctor of Economic Science, Professor of the L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 3**

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy of Buketov Karaganda University (Karaganda, Kazakhstan), **H = 3**

BULATBAYEVA Kulzhanat Nurymzhanova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarın (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 2**

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-chief of the journal «Standards and monitoring in education» (Moscow, Russia), **H = 2**

YESSIMZHANOVA Saira Rafikhevna, Doctor of Economics, Professor at the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), **H = 3**.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications

of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2024

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF
SCIENCES OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
ISSN 1991-3494
Volume 5. Number 411 (2024), 295–306
<https://doi.org/10.32014/2024.2518-1467.841>

УДК 620.9

K.T. Aueyzova, Zh.M. Bulakbay, A.A. Zhakupov, 2024.

L.N.Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan.

E-mail: karlygash.auezova@mail.ru

PROJECT MANAGEMENT IN THE STRATEGIC PLANNING OF ENERGY INDUSTRY ENTERPRISES

Aueyzova Karlygash Tanatarovna – candidate of technical sciences associated professor L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan, E-mail: karlygash.auezova@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0001-8774-3031>;

Bulakbay Zhanat Mukhanbetzhankyzy – candidate of economic sciences associated professor .N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan, E-mail: bulakbay_zhannat@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-3742-6756>;

Zhakupov Altynbek Amanzholovich – Associate Professor of the Department of Tourism, .N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Republic of Kazakhstan, E-mail: jakypov-alt@mail.ru. <https://orcid.org/0000-0002-0381-6799>.

Abstract. In this article, the authors consider project management in the strategic planning of energy industry enterprises. The purpose of the article is to analyze and calculate indicators in order to identify the effectiveness of modernization of an energy enterprise. The object of the study is Sogrinskaya NPP CHP LLP. The authors analyze in detail the literature review in the field of project management in the strategic planning of the enterprise. It is also revealed that strategic planning in the framework of project management is considered as a dynamic set of six interrelated management processes that logically follow from each other. It is worth noting that in order to identify the degree of reduction in the efficiency of the enterprise by the method of chain substitutions, the degree of influence of factors was calculated. As a result, due to the reduction in the number of hours of operation of boiler units, heat energy was under-developed. As a result, due to the reduction in the number of hours of operation of boiler units, thermal energy was under-developed. As a result of the conducted research, it was revealed that a change in the values of the main factors, namely the number of boiler units operating and due to heat losses from external pipelines affecting the production process, entails a change in the generated power of boilers, the amount of load and the useful heat released and hot water transferred to the consumer. Therefore, the authors proposed a project to modernize the turbine unit.

Key words: project management, strategic planning, industrial enterprise, sustainable development, factors, modernization, defects, enterprise goals, resources, analysis.

К.Т. Ауезова, Ж.М. Бұлақбай, А.А. Жакупов, 2024.

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан.

E-mail: karlygash.auezova@mail.ru

ЭНЕРГЕТИКА САЛАСЫНДАҒЫ КӘСІПОРЫНДАРДЫ СТРАТЕГИЯЛЫҚ ЖОСПАРЛАУДАҒЫ ЖОБАЛАРДЫ БАСҚАРУ

Ауезова Карлыгаш Танатаровна – техника ғылымдарының кандидаты, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті «Менеджмент» кафедрасының доценті, Астана, Қазақстан, E-mail: karlygash.auezova@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0001-8774-3031>;

Бұлақбай Жанат Мұқанбетжанқызы – экономика ғылымдарының кандидаты, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті «Қаржы» кафедрасының доценті, Астана, Қазақстан, E-mail: bulakbay_zhannat@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-3742-6756>;

Жакупов Алтынбек Аманжолұлы – «Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» туризм кафедрасының доценті., Астана, Қазақстан, E-mail: jakupov-alt@mail.ru. <https://orcid.org/0000-0002-0381-6799>.

Аннотация. Бұл мақалада авторлар энергетика саласындағы кәсіпорындарды стратегиялық жоспарлаудағы жобаларды басқаруды қарастырады. Мақаланың мақсаты – энергетикалық кәсіпорынды модернизациялаудың тиімділігін анықтау мақсатында көрсеткіштерді талдау және есептеу. Зерттеу нысаны – "Согринская ЖЭС АЭС"ЖШС. Авторлар кәсіпорынның стратегиялық жоспарлауындағы жобаларды басқару саласындағы әдебиеттерге шолуды егжей-тегжейлі талдады. Сондай-ақ, жобаны басқару шеңберіндегі стратегиялық жоспарлау бір-бірінен логикалық түрде ағатын өзара байланысты алты басқару процесінің динамикалық жиынтығы ретінде қарастырылатыны анықталды. Тізбекті алмастыру әдісін қолдана отырып, кәсіпорын тиімділігінің төмендеу дәрежесін анықтау үшін факторлардың әсер ету дәрежесін есептеу жүргізілді. Нәтижесінде қазандық агрегаттарының жұмыс уақытының қысқаруына байланысты жылу энергиясының жеткіліксіз өндірілуі орын алды. Жүргізілген зерттеулер нәтижесінде негізгі факторлардың мәндерінің өзгеруі, атап айтқанда қазандық қондырғыларының жұмысының саны және сыртқы құбырлардан жылу шығыны салдарынан өндіріс процесіне әсер ететіндігі анықталды. Қазандықтардың шығыс қуатының, жүктеме мөлшерінің және тұтынушыға берілетін пайдалы жылу мен ыстық судың өзгеруіне әкеледі. Сондықтан авторлар турбиналық қондырғыларды жаңғырту жобасын ұсынды.

Түйін сөздер: жобалық басқару, стратегиялық жоспарлау, өнеркәсіптік кәсіпорын, тұрақты даму, факторлар, жаңғырту, ақаулар, кәсіпорынның мақсаттары, ресурстары, талдауы.

К.Т. Ауезова, Ж.М. Булакбай, А.А. Жакупов, 2024.

Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилёва,
Астана, Казахстан.

E-mail: *karlygash.auezova@mail.ru*

ПРОЕКТНОЕ УПРАВЛЕНИЕ В СТРАТЕГИЧЕСКОМ ПЛАНИРОВАНИИ ПРЕДПРИЯТИЙ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ

Ауезова Карлыгаш Танатаровна – кандидат технических наук, доцент кафедры «Менеджмент» ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан, E-mail: *karlygash.auezova@mail.ru*, <https://orcid.org/0000-0001-8774-3031>;

Булакбай Жанат Муқанбетжанкызы – кандидат экономических наук, доцент кафедры «Финансы» ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан, E-mail: *bulakbay_zhannat@mail.ru*, <https://orcid.org/0000-0002-3742-6756>;

Жакупов Алтынбек Аманжолович – доцент кафедры «Туризм» Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан, E-mail: *jakupov-alt@mail.ru*, <https://orcid.org/0000-0002-0381-6799>

Аннотация. В данной статье авторы рассматривают проектное управление в стратегическом планировании предприятий энергетической отрасли. Цель статьи заключается в анализе и расчете показателей для определения эффективности модернизации энергетического предприятия. Объектом исследования является ТОО «Согринская ТЭЦ АЭС». Авторы проводят детальный анализ литературы по проектному управлению в стратегическом планировании предприятий. Также было выявлено, что стратегическое планирование в рамках проектного управления рассматривается как динамическая совокупность шести взаимосвязанных управленческих процессов, логически вытекающих друг из друга. Следует отметить, что метод цепной подстановки был использован для расчета степени воздействия факторов с целью определения уровня снижения эффективности работы предприятия. В результате было выявлено, что из-за уменьшения времени работы котельных агрегатов недостаточно производится тепловая энергия. В результате исследования было установлено, что изменение основных факторов, в частности, количества работающих котельных агрегатов, потери тепла через внешние трубы, влияющих на производственный процесс, приводит к изменению выработки котельными агрегатами мощности, уровня нагрузки и полезного тепла и горячей воды, поставляемых потребителю. Поэтому авторы предложили проект модернизации турбоагрегата.

Ключевые слова: управление проектами, стратегическое планирование, промышленное предприятие, устойчивое развитие, факторы, модернизация, дефекты, цели предприятия, ресурсы, анализ

Кіріспе. Өнеркәсіптік кәсіпорындарды стратегиялық жоспарлаудағы жобаларды басқару көптеген функциялар мен бөлімшелерді қамтиды, мысалы: жабдықтау, өндіріс, қаржы, маркетинг, адами ресурстар, ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстар. Бүгінгі таңда стратегиялық

таңдау туралы шешім қабылдау бәсекелестік әрекеттерді бүкіл ұйымда біртұтас тұтастыққа жинақталған іскерлік шешімдермен байланыстыру болып табылады. Шаралар мен әдістердің бұл үйлесімі қазіргі бизнес стратегиясын көрсетеді. Стратегиялық жоспарлауды дамыту топ-менеджердің маңызды міндеттерінің бірі болып табылады. Бұл жағдайда стратегиялық тәсілдің ерекшелігі кәсіпорынның сол немесе басқа мақсаттарын біртұтас, өндірістік процесті жүзеге асыру кезіндегі қызметке бөлінетін барлық ресурстарға біріктіру мүмкіндігі болады (Tatenko, 2017).

Стратегиялық жоспарлау барлық басқару шешімдерінің, кәсіпорынның ұйымдастырушылық функцияларының, стратегиялық жоспарды әзірлеуге бағытталған ынталандыру мен бақылаудың негізі болып табылады. Дамудың қазіргі кезеңінде стратегиялық жоспарлау Бір-бірімен де, шетелдік компаниялармен де агрессивті бәсекелесуге тырысатын Қазақстандық компаниялар үшін маңызды бола түсуде. Нәтижесінде кәсіпорынның ұйымдық жоспарларын қалыптастыру ағымдағы және ұзақ мерзімді шешімдермен тығыз байланысты, әрі қарай оларды шешу міндеттерді оңтайландыруға және ресурстардың шектеулілігі жағдайында тиімді іс-қимыл жоспарын таңдауға бағытталған (Yusupova, 2018).

Бүгінгі таңда Батыс әдебиеттерінде энергетикалық кәсіпорындарды стратегиялық жоспарлауда жобаларды басқаруға көп көңіл бөлінеді, бірақ, өкінішке орай, Қазақстанда бұл тақырыпқа көптен бері тиісті көңіл бөлінбеген. Стратегиялық жоспарлау кәсіпорынның тұрақты дамуын қамтамасыз етудің маңызды құралдарының бірі болып табылатындықтан және әртүрлі мүдделердің үйлесуі мен бизнес мәселелерін анықтауды ескере отырып, компанияны дамыту шаралары, әртүрлі әдістер мен бағдарламаларды әзірлеу, ағымдағы қажеттіліктерге және компанияның ұзақ мерзімді даму стратегиясына сәйкес жобаларды әзірлеу (Soltangazinov, et al., 2019). Нәтижесінде, зерттеудің негізгі мақсаты-энергетика саласы кәсіпорындарының жобаларды басқару құралдарын қолдана отырып, инновациялық және инвестициялық қызметті нығайтуға негізделген әдістерге көшуін негіздеу.

Материалдар мен әдістер. Ел дамуының қысқа мерзімінде отандық және шетелдік ғалымдар кәсіпорынның стратегиялық жоспарлауындағы жобаларды басқару мәселелерін қозғайтын кәсіпорынның бизнес-жоспарлау және стратегиялық жоспарлау саласында жеткілікті ғылыми жұмыстар жазды. Қазіргі уақытта кәсіпорында "стратегиялық жоспарлау" ұғымы кең тарала бастады. Жалпы, стратегиялық жоспарлау кәсіпорынның топ-менеджерлерінің маңызды міндеттерінің бірі болып табылады. Менеджерлер компанияның миссиясына, мақсаты мен міндеттеріне қол жеткізуді қамтамасыз ететіндіктен, соның салдарынан бәсекелестерге қарағанда нақты артықшылықтарға қол жеткізу қажет (Vorobiev, 2021). Айта кету керек, бүгінгі таңда ұйымдардың дайындығын талдау және бағалау стратегиялық жоспарлаудың стратегиялық өзгерістердің маңызды заманауи аспектісі ретінде қабылдану дәрежесін көрсетеді Және Оған зерттеушілердің еңбектері, Мысалы: Фрайлингер К., Сыра М., Фишер И., Эйзенстат Р., Фай Л., Павлова А. және т. б.

Сондай-ақ, стратегиялық жоспарлаудағы жобаларды басқару саласында Келесі ғалымдардың еңбектерін атап өткен жөн: Герчиков И.Н., Абалкин И., Солтангазинов А., Каримбергенов М. Л., Аганбенгян А. С., Кайдаров С., Казанцев А. К., Симонов С., Ярамчук Е., Петров А. Н., Фатхутдинов Р. А., Абрамов И. И., Амиров м., уткин е. а., львов д. с. және басқалар. Мысалы, Кански Л.және Писон Дж. өз еңбектерінде жобаларды тиімді басқарудың кәсіпорынның өндірістік және ұйымдастырушылық қызметіне әсерін атап көрсетеді (Kansky, et al., 2023).

Шетелдік авторлардың еңбектерінің ішінде Келесі зерттеулерді атап өткен жөн: Минцберг Г., Экофф Р., Жиганов Г. В. (Zhiganov, 2020), Джонстон Р., Бернард С., Кингстон В., Ансофф И., Уотерман Р., Мезкон М., Друкер П., Лыков М. П. (Yaremchuk, et al., 2020), Портер м., Стрикленд Дж., Ворона-Сливинская Л. Г. және басқалар. Өз кезегінде Серпелл А., Рубио Дж. кәсіпорындағы жобаларды басқарудағы құзыреттілік компаниялар үшін өте маңызды қабілет және осы жобаларды сәтті жүзеге асыру болып табылатынын ескеріңіз (Serpell, et al., 2023).

Осылайша, дамудың қазіргі кезеңінде кәсіпорындарды стратегиялық жоспарлауда жобаларды басқару маңызды рөлдердің бірін атқарады, өйткені оған кәсіпорынның бизнес мақсаттарына жету үшін жобаларды жоспарлау, басымдық беру және іске асыру кіреді. Стратегиялық жоспарлаудағы жобаларды басқару бизнес мақсаттары мен компанияның күнделікті жұмысы арасындағы тікелей байланысты қалыптастырады. Нәтижесінде жобаларды стратегиялық басқаратын кәсіпорындар өздерінің бизнес мақсаттарына неғұрлым тиімді қол жеткізе алады, бұл сайып келгенде жүргізілген зерттеулердің өзектілігі мен маңыздылығын анықтайды.

Нәтиже мен талқылау. Жұмысты жазу кезінде қазақстандық және шетелдік ғалымдардың еңбектері әдістемелік негізге алынды, олардың еңбектері кәсіпорындарды стратегиялық жоспарлаудағы жобаларды басқару теориясы мен практикасының негіздеріне арналған. Мақаланы жазу кезінде эмпирикалық, дерексіз-логистикалық, экономикалық-математикалық бағалау сияқты әдістер қолданылды, зерттеуде салыстырмалы, визуалды, графикалық, статистикалық және т.б. әдістер қолданылды. Зерттеудің эмпирикалық бөлігі қолда бар статистикалық ақпаратты талдаудан тұрды, содан кейін олар мақсаттарға жетуге ықпал ететінін білу үшін салыстырылды.

Сондай-ақ, кәсіпорынның тиімділігінің төмендеу дәрежесін анықтау үшін факторлардың әсер ету дәрежесін есептеу үшін тізбекті алмастыру әдісімен жүзеге асырамыз. Факторлардың абсолютті әсерлерінің қосындысы жалпылама көрсеткіштің абсолютті өзгеруіне тең болуы керек ($\mathcal{E}_{omn}^0 - \mathcal{E}_{omn}^n$), факторлық индекстер шығаратын жалпылама көрсеткіштің индексі болып табылады:

$$J_3 = J_p \times J_q \times J_k \quad (1)$$

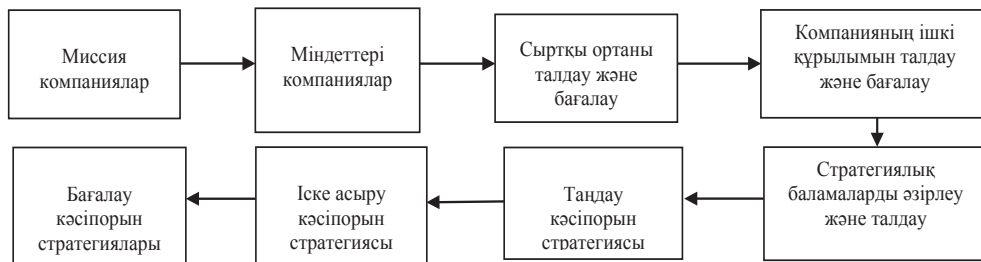
Деректер негізінде жалпыланған көрсеткіштің өзгеруіне айтарлықтай әсер ететін факторлар туралы қорытынды жасалады.

Авторлар сонымен қатар жылумен жабдықтаудың өзгеруін анықтайтын факторларды есептеді:

$$\Delta \mathcal{E}_{\text{отр}} = \Delta \mathcal{E}_r + \Delta \mathcal{E}_{\text{ch}} + \Delta \mathcal{E}_k \quad (2)$$

Бұл зерттеу "Согринская ЖЭО АЭС" ЖШС мысалында қарастырылған. Кәсіпорынның негізгі қызметіне электр энергиясын және жылу энергиясын өндірудің біріктірілген схемасы бар, сонымен қатар жылу энергиясын түпкілікті тұтынушыға беру мен таратуды қоса алғанда, электр және жылу энергиясын өндіру процесін жатқызуға болады. Кәсіпорын жылу кестесіне сәйкес жұмыс істейді. Бұл ретте максималды жүктеме қыста болады. Өскемен титан-магний комбинаты " ақ-түсті металлургия кәсіпорны (96%) электр энергиясының негізгі тұтынушысына жатқызылуы мүмкін.

Бүгінгі таңда жобалық менеджмент-бұл белгілі бір дәрежеде жобалық объектілерді ғана емес, сонымен қатар кәсіпорынның басқа объектілерін басқаруға да қолдануға болатын басқарудың ерекше түрі. Айта кету керек, нарықта жаңа мүмкіндіктердің, тауашалардың қалыптасуы уақытша құбылыс болып табылады - жобалардың көпшілігінде белгілі бір өнімді немесе қызметті жасау және әзірлеу мерзімдері 9-ға белгіленген; 10 жыл. Сондықтан жобаны басқару шеңберіндегі стратегиялық жоспарлауды (Сурет 1) бір-бірінен логикалық түрде ағып жатқан өзара байланысты алты басқару процесінің динамикалық жиынтығы ретінде қарастыруға болады. Сонымен қатар, тұрақты кері байланыс циклі бар және әрбір процесс басқаларына әсер етеді.

Сурет 1. "Согринская ЖЭО" ЖШС АЭС стратегиялық жоспарлау құрылымы*

*Зерттелетін объектілердің деректері негізінде авторлар құрастырған

"Согринская ЖЭО АЭС" ЖШС тиімділігінің төмендеу дәрежесін анықтау үшін біз 1 формула бойынша факторлардың әсер ету дәрежесін тізбекті алмастыру әдісімен есептеулер жүргіземіз.

$$\mathcal{E}_{\text{отр}}^p = 216 \text{ Gcal/h} \times 1597 \text{ ч} \times (1 - 0,0306) = 334457,4 \text{ Gcal};$$

$$\mathcal{E}_{\text{отр}}^o = 216 \text{ Gcal/h} \times 1552 \text{ ч} \times (1 - 0,03572) = 323322 \text{ Gcal}.$$

Жылумен жабдықтаудағы жалпы ауытқу келесідей болды

$$\Delta \mathcal{E}_{\text{отр}} = 323322 - 334457 = - 11135 \text{ Gcal}$$

Яғни, жылумен жабдықтаудың төмендеуін байқауға болады.

Енді 2 формула бойынша жылумен жабдықтаудың өзгеруін анықтайтын факторларды анықтайық. Сондай-ақ әрбір фактордың абсолютті әсерін анықтау қажет:

1) P_y есебінен:

$$\Delta \mathcal{E}_p (P_y) = (216 - 216) \times 1597 \times (1 - 0,0306) = 0$$

Нәтижесінде, ұйымда белгіленген қуаттылықтың өсуі де, төмендеуі де байқалмайтынын атап өткен жөн.

2) қазандықтардың жұмыс уақыты санының өзгеруіне байланысты Ch :

$$\mathcal{E}_{ch} (Ch) = 216 \times (1552 - 1597) \times (1 - 0,0306) = -9422,568 \text{ Gcal}$$

Осылайша, қазандық агрегаттарының жұмыс уақытының қысқаруына байланысты жылу энергиясын өндіру жұмыстары жүргізілді.

3) жылу желілеріндегі ысыраптардың өзгеруіне байланысты K_p :

$$\mathcal{E}_k (K_p) = 216 \times 1597 \times (1 - 0,03572 - 1 + 0,0306) = -1713,15 \text{ Gcal}$$

4) жылу энергиясының жалпы ауытқуы:

$$0 - 9422,568 - 1713,15 = -11135,8 \text{ Gcal}$$

Осылайша, төмендеу қазандықтың жұмыс уақытының азаюына байланысты болды (9422.568 Gcal бойынша) және жылу желілеріндегі шығындар санының артуы (1713.15 Gcal бойынша). Факторлардың бірлескен әсерінің нәтижесінде берілетін жылудың жалпы мөлшерінің жалпы 11135 Gcal төмендеуі байқалады. Жүргізілген зерттеулер нәтижесінде негізгі факторлардың мәндерінің өзгеруі, атап айтқанда қазандық қондырғыларының жұмысының саны және сыртқы құбырлардан жылу шығыны салдарынан өндіріс процесіне әсер ететіндігі анықталды. қазандықтардың шығуы, жүктеме мөлшері және тұтынушыға берілетін пайдалы жылу мен ыстық су. Осылайша, $\Delta \mathcal{E}_{ор}$ төмендеуі қазандықтың жұмыс уақытының қысқаруы (9422,568 Gcal-ға) және жылу желілеріндегі ысыраптар санының артуы (1713,15 Gcal-ға) нәтижесінде орын алды. факторлардың бірлескен әсерінің нәтижесінде жеткізілетін жылудың жалпы көлемінің жалпы 11135 Гкал-ға төмендеуі байқалады.

Жүргізілген зерттеулер нәтижесінде негізгі факторлардың мәндерінің өзгеруі, атап айтқанда қазандық қондырғыларының жұмысының саны және сыртқы құбырлардан жылу шығыны салдарынан өндіріс процесіне әсер ететіндігі анықталды. қазандықтардың шығуы, жүктеме мөлшері және тұтынушыға берілетін пайдалы жылу мен ыстық су. Сондықтан турбиналық қондырғыны жаңғырту қажет. №1 турбиналық қондырғы 1961 жылы пайдалануға берілген және қазіргі уақытта 280 097 мың сағат жұмыс істейді. Бұл турбиналық қондырғылардың жұмысы қатал жағдайлармен байланысты - бу температурасы-540 С және қысым 90 кг/см.кв, бұл турбинаның корпус бөліктерінің металының күйіне әсер ете алмайды. Соңғы 20 жылдағы тексерулердің нәтижелері бойынша келесі ақаулар анықталды:

1988. Қорытынды № 250 магнитті - ұнтақты бақылау бойынша, нәтижесінде жарықтар табылды - Жоғарғы қақпақ (№1 жарықшақ Л-230 мм сағ - 45 мм, № 2 жарықшақ Л-80 мм сағ - 30 мм, № 3 жарықшақ Л-45 мм сағ - 15 мм, № 4 жарықшақ Л-20 мм сағ - 10 мм, Төменгі қақпақ № 1 жарықшақ л-250 мм сағ - 98 мм) - зерттеу жарықтары таңдалғаннан және түзетілгеннен кейін.

1992. Магниттік ұнтақты басқару бойынша № 245 қорытынды нәтижесінде корпусының келесі бөліктерінде жарықтар табылды: цилиндр қақпағы-18

жарықшақ Л 15 мм - ден 300 мм - ге дейін және сағ 90 мм - ге дейін; турбина цилиндрі - сыртқы беті - 7 жарықшақ Л 30 мм-ге дейін; турбина цилиндрі-ішкі беті-4 жарықшақ Л 15 мм-ден 200 мм-ге дейін және сағ 20 мм-ден 100 мм-ге дейін.

1997. Турбина корпусының металының қаттылығы мен қаттылығын бақылаудан өту сынақтары жүргізілуде. № 82 және 63 хаттамаларда көрсетілген сынақ нәтижелері бойынша турбина корпусының таңдалған үлгілері металдың қаттылығы мен қаттылығын бақылаудан өтпеді. Цилиндрдің төменгі бөлігінде l-1250мм жарықшақ табылды. Жөндеу жұмыстары кезінде бұл жарықшақ толығымен жабылмаған.

2006. Корпустың ішкі бетінің төменгі жартысы-тексеру кезінде келесі ақаулар анықталды: 2 жарықшақ L60 мм және 200 мм, өлшемі 25x10 мм-ден 50x40 мм-ге дейінгі 4 раковина.

Бүгінгі күні де соңғы сараптамалардың нәтижелерін қолымызда ұстай отырып, No1 турбиналық қондырғы металды бақылау сынақтарынан өте алмайды деп сенімді түрде айта аламыз. Мұның салдары турбиналық қондырғының одан әрі жұмыс істеуіне тыйым салу болады. NO1 ТА-ны пайдаланудан шығару электр энергиясын өндіру көлемін 40% - дан астамға азайтуға мүмкіндік береді. Ештеңе жасамай, зауыт No2 бір турбиналық қондырғыда оны пайдаланудан шығару мүмкіндігінсіз жұмысын жалғастыруға мәжбүр болады, бұл зауыттың сенімділігін айтарлықтай төмендетеді, әсіресе қыста. Өз кезегінде турбиналық қондырғы Жоқ. Қазіргі уақытта 2-де саябақтың қызмет ету мерзімі 29 мың сағатты құрайды және негізгі бөлшектерді металлмен тексеру туралы қанағаттанарлықсыз мәліметтер бар.

Негізгі жабдықтың қазіргі жағдайын ескере отырып, бұл жағдайдан шығудың жалғыз жолы-генераторлық жабдықты және қосалқы жабдықтың бір бөлігін ауыстыра отырып, қуаттылығы жоғары жаңа турбиналық қондырғының құрылысы. Сондықтан, нәтижелерге сүйене отырып, No1 турбиналық генераторды ПТ-40/50-90/10 турбиналық генераторына ауыстыру туралы шешім қабылданды. Сондай-ақ, жаңа турбиналық қондырғы іске қосылғанға дейін олардың қуатын номиналды қуатқа дейін жеткізу үшін қазандықтарды қайта құру жоспарлануда. Бұл "АЭС Согринская ЖЭО" ЖШС жабдықтарын ауыстырудың бірінші кезеңі болмақ. № 1 ТГ ауыстырылғаннан кейін жабдықты ауыстырудың екінші кезеңі жоспарлануда, оның аясында жылу және электр энергиясы нарығы талданады және талдау нәтижелеріне байланысты шешім қабылданады. зауытты одан әрі дамыту стратегиясы. Бұл No2 турбогенераторды РТ немесе Р типті турбогенератормен ауыстыруды немесе жылу энергиясын сату мүмкіндігі артқан жағдайда No4 қазандықты қалпына келтіру туралы шешімді қамтуы мүмкін.

Жобаның Артықшылықтары:

- Электр станциясының адамдары мен жабдықтарының қауіпсіздігі қамтамасыз етілген

- Әлеуметтік және саяси қысымның туындау қаупі жоққа шығарылады,

Өйткені No1 турбинаның пайдаланудан шығарылуы қыста жылу қуатының 30% - ға дейін тапшылығына әкеледі. Бұл зауыттан жылуды монополия ретінде алатын 4000 абоненттің (шамамен 12000 тұрғынның) қысқы жылумен қамтамасыз етілуіне, сондай-ақ басқа жылу тұтынушыларына кері әсерін тигізеді.

- Жөндеу шығындары 0,05 ТГ/квтсағ-тан 0,02 ТГ/квтсағ-қа дейін төмендейді.

- Жаңа турбиналық қондырғыда заманауи өрт сөндіру жүйесі орнатылады, бұл өртті ерте анықтау мүмкіндігіне және өртті жоюдың жоғары тиімділігіне байланысты объектінің өрт қауіпсіздігін арттырады.

-Турбина қондырғысы үшін заманауи микропроцессорлық қорғаныс жүйесін және дірілді бақылау жүйесін орнату арқылы төтенше жағдай кезінде жабдықтың ұзақ мерзімді істен шығу қаупі барынша азайтылады.

- Заманауи жүйелерді пайдалану және ыңғайлы интерфейсті қолдану арқасында оператордың жұмысын жеңілдетеді және турбиналық қондырғыны басқаруға кететін уақытты қысқартады.

- Заманауи технологияларды қолдану турбиналық қондырғыны күрделі жөндеу мерзімін 4 жылдан 5 жылға дейін ұзартуға мүмкіндік береді.

- Генераторды ауамен салқындатуға көшу (сутегі-ауаны салқындатудың орнына) май білігінің тығыздағыштарының қажеттілігін және станцияда сутекті пайдалану қажеттілігін жояды, бұл өрт қаупінің төмендеуіне әкеледі.

- Электр энергиясын өндіру үшін меншікті отын шығыны квт / сағ үшін 450-ден 415 г.к. дейін төмендейді

Электр энергиясын өндіру қоршаған ортаға шығарындыларды арттырмай жылына 240-тан 277 млн квт / сағ-қа дейін ұлғайтылатын болады, бұл болашақта реттеуші органдардан өтемақы тарифтерін алу тәуекелдерін жояды, өйткені зауыт қазірдің өзінде шекті тарифтерді қолданады. ҚР Үкіметінің "Инвестиция орнына Тариф" бағдарламасымен бекітілген. Енді ауыстырылатын жабдықтардың тізімін ерекше атап өту керек:

1. Турбинаны 40-50 МВт тиімдірек қуатқа ауыстыру;
2. Турбинаның қосалқы жабдықтарын ауыстыру "регенеративті жылытқыштар, мұнай жүйесі, турбинаның ішіндегі құбырлар мен клапандар";
3. ДП-225 жоғары қысымды деаэраторды ауыстыру;
4. Генераторды неғұрлым қуатты 50 МВт генератормен ауыстыру;
5. Генератордың заманауи қоздыру жүйесін орнату;
6. Турбинамен генератордың технологиялық процесінің барлық параметрлерін толық бақылауды қамтамасыз ететін заманауи автоматтандырылған басқару жүйесін енгізу;
7. Генератордың релелік қорғаныс және автоматика құрылғыларын микропроцессорлық құрылғылармен толық ауыстыру;

Толық инвестициялық шығындардың өтелу мерзімі жобаны іске асыру басталғаннан бастап 6-7 жылды құрайды.

1-кестеде ЖАЛПЫ ЖЭО-ның жобаны іске асырғанға дейінгі және одан кейінгі негізгі техникалық-экономикалық көрсеткіштері көрсетілген.

1-кесте Жобаны іске асыруға дейінгі және кейінгі негізгі техникалық-экономикалық көрсеткіштер*

№	Көрсеткіштер атауы	Бірлік Өлшем	Жоба- ны іске асыр- ғанға дейін	Жобаны іске асырғаннан кейін т. а. № 1 бап	оның ішінде орнату т. а. № 1 бап
1	Орнатылған қуат				
	- электрлік	MW	50	80	50
	- жылу	Gcal/h	293	293	171
2	Қолжетімді сыйымдылық				
	- электрлік	MВт	60	80	50
	- жылу	Gcal/h	220	220	171
	оның ішінде турбинаны өшіру	Gcal/h	80	138	97
3	Отын түрі		Қаражыра көмірі / Майкүбен кеседі		
4	Максималды сағаттық жылу жүктемесі (есептелген, шығындарды есептемегендет/s)	Gcal/h	68,0	97,0	70,4
	-бумен пісірілген	Gcal/h	7,0	7,0	6,0
	-ыстық суда	Gcal/h	61,0	90,0	63,0
5	Жылдық электр энергиясын өндіру, барлығы,	mln kWh	271,7	428,7	283,6
	оның ішінде жылу шығыны	mln kWh	175,4	328,8	183,7
6.	Өз қажеттіліктері үшін электр энергиясын тұтыну	mln kWh	49,7 (18,3%)	59,9 (14,0%)	28,4 (10,0%)
7	Автобус барларынан жыл сайынғы электрмен жабдықтау	mln kWh	222,0	369,0	255,0
8	Коллекторлардан пайдалы жылумен жабдықтау, барлығы, соның ішінде:	мың Gcal	319,4	450,0	310,0
	-бумен пісірілген	мың Gcal	52,4	73,8	45,5
	--ыстық суда	мың Gcal	267	376,2	264,5
9	Отын эквивалентінің жылдық шығыны	мың т.с.е.	166,2	219,7	146,4
10	Отын эквивалентінің меншікті шығыны				
	- жеткізілетін электр энергиясы үшін	g/kWh	476,8	389,2	372,9
	- берілген жылу үшін	kg/Gcal	189,1	169,1	165,3

*Зерттелетін объектілердің деректері негізінде авторлар есептеген

Нәтижесінде жүргізілген жұмыстардың нәтижелері қолданбалы сипаттағы маңызды ғылыми мәселені шешу үшін қолданылуы мүмкін. Сондай-ақ, алынған зерттеу нәтижелері экономикалық ғылымдардың перспективалы салаларын анықтауда және ілгерілетуде маңызды рөл атқарады.

Қорытынды. Осылайша, ұсынылған мәліметтер мен оларды талдау бизнесті басқарудың дұрыс таңдалған және сәтті жүзеге асырылған стратегиясы оның нарықтық экономикада тиімді жұмыс істеуінің кепілі болып табылатындығын тиімді бағалауға мүмкіндік береді. Әрине, жақсы стратегиялық жоспар және

оның дұрыс орындалуы компанияның рецессия мен белгісіздік кезеңдерін толығымен болдырмауға кепілдік бермейді. Стратегиялық жоспарлау жеке бастама емес, басқару процесінің бөлігі екенін есте ұстаған жөн.

Сондай-ақ, стратегиялық шешім қабылдау жоспарлау, ұйымдастыру, ынталандыру және бақылау туралы шешім екенін атап өткен жөн. Жоғарыда айтылғандардың барлығы және топ-менеджердің негізгі міндеттерінің бірі болып табылады. Алайда, барлық компаниялар үшін бірыңғай жоспарлау стратегиясы болмағандықтан, қиын нарықтық жағдайда өмір сүргісі келетін әрбір компания қоршаған ортаны, өз мүмкіндіктерін сыртқы талдау негізінде және ұйымның алға қойған мақсаттары мен міндеттеріне сүйене отырып, өз стратегиясын жасайды. Кәсіпорынның стратегиялық жоспарлауын қалыптастыру стратегиялық менеджменттің түпкі мақсаты емес. Бұл күрделі және көп уақытты қажет ететін технологиялық жұмыс болашақта кәсіпорынның стратегиялық жоспары сәтті жүзеге асырылған кезде ғана мағыналы болады. Стратегияны іске асыру процесін бақылау және алға қойылған мақсаттарға жету үшін ұйым басшылары жоспарлар, бағдарламалар мен жобалар құруға міндетті.

Әдебиеттер

Ари С.А., Уильямс Е. Ф. Ж., Турченко И., Домбровский З. жобаларды басқару кеңсесін Құру және жобаларды уақытында басқаруды ұйымдастыру// Қазіргі заманғы әлемдегі Өзекті ғылыми зерттеулер. – 2020, № 12-1 (68). -Б. 6-12.

Воробьев Д.А. Бизнес-жоспар фирманы стратегиялық жоспарлау әдісі ретінде// Актуальные научные исследования в современном мире. – 2021, № 4-5 (72). -Б.59-61.

Жиганов Г.В. стратегиялық жоспарлауды жүзеге асырудағы аймақтың сыртқы экономикалық қызметін Бағалау// Диктум - Фактум: Зерттеулерден Саясатты құруға дейін. – 2020, № 2. - Б. 78-84.

Кански Л., Пизон Дж. индустрия 4.0 таңдалған компоненттерінің жобаларды басқаруға әсері// Инновация Және Білім Журналы. - 2023 Жылғы Қаңтар-Наурыз, 1-Шығарылым. - 8 том. – Б. 122-147.

Л.Н. Боронина, З. В. Сенук Негізгі жобаларды жүзеге асыруда: м-во образования және Ғылым Рос. Федерация, Орал. федерация. бұұ-т. - Екатеринбург: Изд-во Ural. бұұ-та, 2015. — Б. 112. [орыс тілінде].

Серпелл А., Рубио Х. құрылыс компанияларындағы жобаларды басқарудың (PM) дайындығын Бағалау: Чилидегі жағдайлар// ProcediaComputerScience. - 219 Том, 2023, - Б. 1642-1649

Солтанғазинов А., Симонов С., Амирова М., Кайдарова С., Каримбергенова М. Стратегиялық жоспарлау Қазақстан республикасындағы мемлекеттік жоспарлау жүйесінің құралы ретінде// Қарағанды Университетінің Хабаршысы. Экономика Сериясы.- 2019, № 1. - Т.93. - Б.199-207.

Татенко Г.И. развития аумағын жоспарлаудың еуропалық тұжырымдамасы// Еуразиялық одақ. – 2017, № 11-2 (44). - Б.68-72. [орыс тілінде].

Юсупова И.в. аумақтық даму жобаларын Жетілдіру: Ермебное пособие. - Қазан': Изд-во Қазан. бұұ-та, 2018 жыл.–Б.150. [орыс тілінде].

Яремчук Е., Музалев С. экономикалық талдау ұйымдардағы стратегиялық жоспарлау элементі ретінде/ ресей Менеджмент Журналы. – 2020, № 1. - Т.8. - Б. 151-155.

References

Ari SA, Williams E. F. Zh., Turchenko I., Dombrovsky Z. Creating a project management office and organizing project management on time// Current scientific research in the modern world. – 2020, No. 12-1 (68). - P. 6-12. [in English].

Kansky L., Pizon J. Impact of selected components of Industry 4.0 on project management// Journal of Innovation and Education. - January-March 2023, Issue 1. - 8 volumes. - P. 122-147. [in English].

L.N. Boronina, Z. V. Senuk is implementing the main projects: Ministry of Education and Science Ros. Federation, Ural.federation. the United States - Yekaterinburg: Izd-vo Ural. Buu-ta, 2015. — P.112. [in English].

Serpell A., Rubio H. Assessment of project management (PM) readiness in construction companies: cases in Chile// Procedia Computer Science. - Volume 219, 2023, - P. 1642-1649.[in English].

Soltangazinov A., Simonov S., Amirova M., Kaidarova S., Karimbergenova M. Strategic planning as a tool of the state planning system in the Republic of Kazakhstan// Herald of Karaganda University. Economy Series. - 2019, No. 1. - Vol. 93. - P. 199-207. [in English].

Tatenko G.I. European concept of regional development planning// Eurasian Union. – 2017, No. 11-2 (44). - P. 68-72. [inEnglish].

Vorobiev D.A. Business plan as a method of strategic planning of the firm// Actual scientific researches in the modern world. – 2021, No. 4-5 (72). - P. 59-61. [in English].

Yaremchuk E., Muzalev S. economic analysis as an element of strategic planning in organizations/ Russian Journal of Management. - 2020, No. 1. - T.8. - P. 151-155. [in English].

Yusupova I.v. Improvement of territorial development projects: Ermebnoe posobie. - Kazan': Izd-vo Kazan. in the United States, 2018 – P.150. [in English].

Zhiganov G.V. Evaluation of the external economic activity of the region in the implementation of strategic planning// Dictum - Factum: From Research to Policy Making. - 2020, No. 2. - P. 78-84. [in English].

CONTENTS**PEDAGOGY**

E.T. Adylbekova, N.F. Sarsenbieva, K.M. Kulzhataeva WAYS OF EFFECTIVE IMPLEMENTATION OF ELECTRONIC RESOURCES IN THE EDUCATIONAL PROCESS.....	5
A.A. Azatbakyt, A.M. Kartayeva, A.T. Tamayev ANALYZING AND TEACHING THE PSYCHOLOGY OF CHARACTERS IN THE STORIES OF M. AUEZOV.....	20
L.S. Dzhumanova, A.S. Sagindykova, G.M. Kadyrova FORMATION OF STUDENTS' TEXT READING COMPETENCE IN GERMAN LANGUAGE LESSONS.....	32
D.M. Zharylgapova, A.A. Almagambetova, U.A. Abitayeva DEVELOPMENT OF COMPETENCES OF STUDENTS IN TEACHING PHYSICS BY USING COMPUTER MODELS.....	45
G.G. Ibragimov, A.P. Mynbaeva, K.Zh. Saparbayeva DEVELOPMENT OF ESSAY WRITING SKILLS OF PUPILS BASED ON THE ART OF RHETORIC.....	62
R.Zh. Ismanova, G.K. Akhmetova SPEECH THERAPY AND THE BASICS OF NEUROPSYCHOLOGY.....	79
L. Kazykhankyzy, D. Babakhanova FUTURE ENGLISH TEACHERS' USE OF SELF-REGULATED LEARNING STRATEGIES IN DEVELOPING LANGUAGE PROFICIENCY.....	96
B.D. Karbozova, M. Imankulova, A. B. Shormakova FORMATION OF CREATIVE THINKING SKILLS IN THE STUDY OF THE KAZAKH LANGUAGE.....	109
G.T. Kurbankulova, A.S. Stambekova WAYS TO PREPARE FUTURE PRIMARY EDUCATION TEACHERS FOR INSTILLING NATIONAL VALUES IN THE STUDENTS.....	120
G. Kozhasheva, A.A. Bazhi, M.I. Yesenova, L. Nassir METHODOLOGICAL APPROACHES TO ASSESSING STUDENTS' ACADEMIC ACHIEVEMENTS IN MATHEMATICS IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION OF EDUCATION.....	134

U.S. Marchibayeva

DEVELOPMENT OF ADAPTIVE PHYSICAL CULTURE AND SPORTS IN THE EDUCATIONAL SYSTEM OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN: PEDAGOGICAL CHALLENGES AND RESEARCH PROSPECTS.....148

R.Zh. Mrzabayeva, N.M. Abdulkadyrov, G.U. Akhmetshina

INCREASING SUBJECT COMPETENCE AT THE BERLIN CONGRESS ON OTTO VON BISMARCK'S POLITICAL POSITIONS IN RELATION TO THE OTTOMAN EMPIRE.....165

A.N. Omarov, O. Kozhabergen, G.R. Kurmasheva

PRACTICE-ORIENTED TEACHING OF STUDENTS AT THE UNIVERSITY.....185

A.A. Seitaliyeva, N.T. Shyndaliyev, A.Sh. Barakova

TRAINING OF FUTURE TEACHING STAFF IN THE CONTEXT OF DUAL EDUCATION.....197

G. Tanabayeva, A. Boranbayeva

WAYS TO DEVELOP THE VOCABULARY OF CHILDREN WITH INTELLECTUAL DISABILITIES OF PRESCHOOL AGE THROUGH FAIRY TALES.....210

A.K. Urazova, G. A. Tuyakbaev, K.T. Kudaibergenova

EFFECTIVE METHODS OF TEACHING THE EPISTOLOGICAL HERITAGE OF ABDILDA TAZHIBAEV.....227

G. Utemissova, A. Alimbekova, A. Bulshekbayeva

THE RELATIONSHIP BETWEEN CYBERBULLYING AND AGGRESSIVE VICTIMIZATION.....241

Sh.Sh. Khamzina, A.M. Utilova, T.Zh. Shakenova

EFFECTIVENESS OF THE MENTORING SYSTEM IN SCHOOLS.....257

ECONOMICS

G.Y. Amalbekova, A.N. Narenova, S.B. Nauryzkulova

GLOBAL POULTRY MARKET: CURRENT DEVELOPMENT TRENDS AND EXPORT POTENTIAL OF KAZAKHSTAN.....276

K.T. Auyezova, Zh.M. Bulakbay, A.A. Zhakupov

PROJECT MANAGEMENT IN THE STRATEGIC PLANNING OF ENERGY INDUSTRY ENTERPRISES.....295

A.Yelubayeva, Ceslovas Christauskas INCREASING THE HUMAN RESOURCES POTENTIAL OF STATE AUDIT BODIES AS A BASIS FOR IMPROVING THE EFFICIENCY AUDIT MECHANISM.....	307
A.M. Yessirkepova, R.K. Niyazbekova, D.M. Makhmud RESEARCH OF THE ACTIVITIES OF PEASANT FARMS IN KAZAKHSTAN IN THE CONTEXT OF EFFECTIVE ENERGY CONSUMPTION.....	318
Sh.A. Zhumadilla, M.R. Sikhimbayev, D.R. Sikhimbayeva STATE REGULATION OF SUBSOIL USE OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN: ECOLOGY AND INNOVATIONS.....	330
A.S. Karbozova, A.Z. Bukharbayeva, G.B. Duzelbaeva THEORETICAL ASPECTS OF THE ECONOMIC MECHANISM OF AGRICULTURAL PRODUCTION MANAGEMENT.....	345
T. Kuangaliyeva, Zh. Yerzhanova, G. Mukasheva SHEEP BREEDING IN KAZAKHSTAN: CHALLENGES OF MODERN DEVELOPMENT.....	359
A. Makenova, A. Oralbayeva, A.Kizimbayeva SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF RURAL AREAS OF KAZAKHSTAN: CURRENT STATE.....	374
J.K. Romazanov, T.J. Niyazov, T.A. Karipov PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF THE CREDIT MARKET N KAZAKHSTAN.....	389
L.M. Shayakhmetova, A.M.Kurmanov, S.T. Aitimova IMPROVEMENT OF OCCUPATIONAL SAFETY IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN: ASSESSMENT OF PROFESSIONAL RISKS AND STRATEGIES FOR ACCIDENT INSURANCE IN THE WORKPLACE.....	401

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

Э.Т. Адылбекова, Н.Ф. Сарсенбиева, К.М. Құлжатаева ЭЛЕКТРОНДЫҚ РЕСУРСТАРДЫ ОҚУ ҮДЕРІСІНЕ ТИІМДІ ЕНГІЗУ ЖОЛДАРЫ.....	5
А.А. Азатбақыт, А.М. Картаева, А.Т. Тамаев М. ӘУЕЗОВ ӘНГІМЕЛЕРІНДЕГІ КЕЙІПКЕР ПСИХОЛОГИЯСЫН ТАЛДАП ОҚЫТУ.....	20
Л.С. Жұманова, А.С. Сағындықова, Г.М. Қадырова НЕМІС ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА СТУДЕНТТЕРДІҢ МӘТІНДІ ОҚУ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....	32
Д.М. Жарылғапова, А.А. Алмагамбетова, У.А. Абитаева КОМПЬЮТЕРЛІК МОДЕЛДЕРДІ ПАЙДАЛАНУ АРҚЫЛЫ ФИЗИКА ПӘНІН ОҚЫТУДА БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....	45
Г.Г. Ибрагимов, А.П. Мыңбаева, Қ.Ж. Сапарбаева ШЕШЕНДІК ӨНЕР НЕГІЗІНДЕ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ЭССЕ ЖАЗУ ДАҒДЫЛАРЫН ДАМУ.....	62
Р.Ж. Исманова, Г.К. Ахметова ЛОГОПЕДИЯ ЖӘНЕ НЕЙРОПСИХОЛОГИЯ НЕГІЗДЕРІ.....	79
Л. Қазыханқызы, Д. Бабаханова БОЛАШАҚ АҒЫЛШЫН ТІЛІ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ БІЛІМ АЛУДА ӨЗІН-ӨЗІ РЕТТЕУ СТРАТЕГИЯЛАРЫН ПАЙДАЛАНУ АРҚЫЛЫ ТІЛДІК ҚАБІЛЕТІН ДАМУ.....	96
Б.Д. Карбозова, М. Иманқұлова, А.Б. Шормақова ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУ БАРЫСЫНДА ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ОЙЛАУ ДАҒДЫСЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....	109
Г.Т. Курбанқұлова, Ә.С. Стамбекова БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ БІЛІМ ПЕДАГОГТЕРІН ОҚУШЫЛАРДЫ ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚҚА БАУЛУҒА ДАЯРЛАУ ЖОЛДАРЫ.....	120

Г.О. Кожашева, А.А. Бажи, М.И.Есенова, Л. Нәсір
 БІЛІМ БЕРУДІ ЦИФРЛАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ
 МАТЕМАТИКА ПӘНІНЕН ОҚУ ЖЕТІСТІГІН БАҒАЛАУДЫҢ
 ӘДІСТЕМЕЛІК ТӘСІЛДЕРІ.....134

Ұ.С. Марчибаева
 ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕ
 БЕЙІМДІК ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ МЕН СПОРТТЫ ДАМУЫ:
 ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МІНДЕТТЕР МЕН ЗЕРТТЕУ БОЛАШАҒЫ.....148

Р.Ж. Мрзабаева, Н.М. Абдукадыров, Г.У. Ахметшина
 БЕРЛИН КОНГРЕСІНДЕ ОТТО ФОН БИСМАРКТИҢ ОСМАН
 ИМПЕРИЯСЫНА ҚАТЫСТЫ САЯСИ ҰСТАНЫМДАРЫ ТУРАЛЫ ПӘНДІК
 ҚҰЗІРЕТТІЛІКТІ АРТТЫРУ.....165

А.Н. Омаров, О. Қожаберген, Г.Р. Құрмашева
 УНИВЕРСИТЕТТЕ БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫ ТӘЖІРИБЕГЕ БАҒЫТТАП
 ОҚЫТУ.....185

А.А. Сейталиева, Н.Т. Шындалиев, А.Ш. Баракова
 ДУАЛДЫ БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДА БОЛАШАҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ
 КАДРЛАРДЫ ДАЯРЛАУ.....197

Г.Т. Танабаева, А.Р. Боранбаева
 МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ ЗЕРДЕ БҰЗЫЛЫСТАРЫ БАР БАЛАЛАРДЫҢ
 СӨЗДІК ҚОРЫН ЕРТЕГІЛЕР АРҚЫЛЫ ДАМУЫ ЖОЛДАРЫ.....210

А.К. Уразова, Ғ.Ә. Тұяқбаев, К.Т. Құдайбергенова, А. Жолмаханова
 ӘБДІЛДА ТӘЖІБАЕВТЫҢ ЭПИСТОЛЯРЛЫҚ МҰРАСЫН ОҚЫТУДЫҢ
 ТИІМДІ ӘДІСТЕРІ.....227

Г.У. Утемисова, А.А. Алимбекова, А.И. Булшекбаева
 КИБЕРБУЛЛИНГ ПЕН АГРЕССИВТІ ЖӘБІРЛЕНУШІНІҢ МІНЕЗ-
 ҚҰЛҚЫНЫҢ ӨЗАРА БАЙЛАНЫСЫ.....241

Ш.Ш. Хамзина, А.М. Утилова, Т.Ж. Шакенова
 МЕКТЕПТЕРДЕГІ ТӘЛІМГЕРЛІК ЖҮЙЕНІҢ ТИІМДІЛІГІ.....257

ЭКОНОМИКА

Г.Е. Амалбекова, А.Н. Наренова, С.Б. Наурызқұлова
 ӘЛЕМДІК ҚҰС ЕТІ НАРЫҒЫ: ҚАЗІРГІ ДАМУ ТЕНДЕНЦИЯСЫ ЖӘНЕ
 ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЭКСПОРТТЫҚ ӘЛЕУЕТІ.....276

К.Т. Ауезова, Ж.М. Бұлақбай, А.А. Жакупов
ЭНЕРГЕТИКА САЛАСЫНДАҒЫ КӘСІПОРЫНДАРДЫ СТРАТЕГИЯЛЫҚ
ЖОСПАРЛАУДАҒЫ ЖОБАЛАРДЫ БАСҚАРУ.....295

А. Елубаева, Чесловас Кристаускас
МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТ ОРГАНДАРЫНЫҢ КАДРЛЫҚ ӘЛЕУЕТІН
АРТТЫРУ ТИІМДІЛІК АУДИТІНІҢ ТЕТІГІН ЖЕТІЛДІРУ НЕГІЗІ
РЕТІНДЕ.....307

А.М. Есиркепова, Р.К. Ниязбекова, Д.М. Махмуд
ТИІМДІ ЭНЕРГИЯ ТҰТЫНУ КОНТЕКСІНДЕ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ШАРУА
ҚОЖАЛЫҚТАРЫНЫҢ ҚЫЗМЕТІН ЗЕРТТЕУ.....318

Ш.А. Жұмадилла, М.Р. Сихимбаев, Д.Р. Сихимбаева
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУДЫ
МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ: ЭКОЛОГИЯ ЖӘНЕ ИННОВАЦИЯЛАР.....330

А.С. Карбозова, А.Ж. Бұхарбаева, Г.Б. Дузельбаева
АУЫЛШАРУАШЫЛЫҒЫ ӨНДІРІСІН БАСҚАРУДЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ
МЕХАНИЗМІНІҢ ТЕОРИЯЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ.....345

Т. Куангалиева, Ж.Ержанова, Г. Мукашева
ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҚОЙ ШАРУАШЫЛЫҒЫ: ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ДАМУ
МӘСЕЛЕЛЕРІ.....359

А.А. Макенова, А.К. Оралбаева, А. Кизимбаева
ҚАЗАҚСТАННЫҢ АУЫЛДЫҚ АУМАҚТАРЫНЫҢ ТҰРАҚТЫ ДАМУЫ:
ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ.....374

Ж.К. Ромазанов, Т.Ж. Ниязов, Т.А. Карипов
ҚАЗАҚСТАННЫҢ КРЕДИТТІК НАРЫҒЫН ДАМУ
ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ.....389

Л.М. Шаяхметова, А.М. Курманов, Ш.Т. Айтимова
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ЕҢБЕКТІ ҚОРҒАУДЫ ЖЕТІЛДІРУ:
КӘСІПТІК ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАҒАЛАУ ЖӘНЕ ӨНДІРІСТЕГІ ЖАЗАТАЙЫМ
ОҚИҒАЛАРДАН САҚТАНДЫРУ СТРАТЕГИЯСЫ.....401

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

Э.Т. Адылбекова, Н.Ф. Сарсенбиева, К.М. Кулжатаева СПОСОБЫ ЭФФЕКТИВНОГО ВНЕДРЕНИЯ ЭЛЕКТРОННЫХ РЕСУРСОВ В УЧЕБНЫЙ ПРОЦЕСС.....	5
А.А. Азатбакыт, А.М. Картаева, А.Т. Тамаев АНАЛИЗ И ОБУЧЕНИЕ ПСИХОЛОГИИ ПЕРСОНАЖЕЙ РАССКАЗОВ М. АУЭЗОВА.....	20
Л.С. Джуманова, А.С. Сагиндыкова, Г.М. Кадырова ФОРМИРОВАНИЕ КОМПЕТЕНЦИИ ЧТЕНИЯ ТЕКСТОВ СТУДЕНТАМИ НА ЗАНЯТИЯХ НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКА.....	32
Д.М. Жарылгапова, А.А. Алмагамбетова, У.А. Абитаева РАЗВИТИЕ КОМПЕТЕНЦИЙ ОБУЧАЮЩИХСЯ В ПРЕПОДАВАНИИ ФИЗИКИ ПУТЕМ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ КОМПЬЮТЕРНЫХ МОДЕЛЕЙ.....	45
Г.Г. Ибрагимов, А.П. Мынбаева, К.Ж. Сапарбаева РАЗВИТИЕ НАВЫКОВ НАПИСАНИЯ ЭССЕ У УЧАЩИХСЯ НА ОСНОВЕ ИСКУССТВА РИТОРИКИ.....	62
Р.Ж. Исманова, Г.К. Ахметова ЛОГОПЕДИЯ И ОСНОВЫ НЕЙРОПСИХОЛОГИИ.....	79
Л. Казыханкызы, Д. Бабаханова ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СТРАТЕГИЙ САМОРЕГУЛИРОВАНИЯ В РАЗВИТИИ ЯЗЫКОВОГО МАСТЕРСТВА БУДУЩИМИ УЧИТЕЛЯМИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА.....	96
Б.Д. Карбозова, М. Иманкулова, А.Б. Шормакова ФОРМИРОВАНИЕ НАВЫКОВ ТВОРЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ ПРИ ИЗУЧЕНИИ КАЗАХСКОГО ЯЗЫКА.....	109
Г.Т. Курбанкулова, А.С. Стамбекова СПОСОБЫ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ К ФОРМИРОВАНИЮ У УЧАЩИХСЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ.....	120

Г.О. Кожашева, А.А. Бажи, М.И. Есенова, Л. Насир МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ УЧЕБНЫХ ДОСТИЖЕНИЙ УЧАЩИХСЯ ПО МАТЕМАТИКЕ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ ОБРАЗОВАНИЯ.....	134
У.С. Марчибаева РАЗВИТИЕ АДАПТИВНОЙ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЕ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН: ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ИССЛЕДОВАНИЙ....	148
Р.Ж. Мрзабаева, Н.М. Абдукадыров, Г.У. Ахметшина ПОВЫШЕНИЕ ПРЕДМЕТНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ О ПОЛИТИЧЕСКИХ ПОЗИЦИЯХ ОТТО ФОН БИСМАРКА В ОТНОШЕНИИ ОСМАНСКОЙ ИМПЕРИИ НА БЕРЛИНСКОМ КОНГРЕССЕ.....	165
А.Н. Омаров, О. Кожаберген, Г.Р. Курмашева ПРАКТИКО-ОРИЕНТИРОВАННОЕ ОБУЧЕНИЕ СТУДЕНТОВ В УНИВЕРСИТЕТЕ.....	185
А.А. Сейталиева, Н.Т. Шындалиев, А.Ш. Баракова ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КАДРОВ В УСЛОВИЯХ ДУАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	197
Г.Т. Танабаева, А.Р. Боранбаева СПОСОБЫ РАЗВИТИЯ СЛОВАРНОГО ЗАПАСА ДЕТЕЙ С НАРУШЕНИЯМИ ИНТЕЛЛЕКТА ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА ЧЕРЕЗ СКАЗКИ.....	210
А.К. Уразова, Г.А. Туякбаев, К.Т. Кудайбергенова ЭФФЕКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ЭПИСТОЛОГИЧЕСКОГО НАСЛЕДИЯ АБДИЛЬДЫ ТАЖИБАЕВА.....	227
Г.У. Утемисова, А.А. Алимбекова, А.И. Булшекбаева ВЗАИМОСВЯЗЬ КИБЕРБУЛЛИНГА И АГРЕССИВНОГО ВИКТИМНОГО ПОВЕДЕНИЯ.....	241
Ш.Ш. Хамзина, А.М. Утилова, Т.Ж.Шакенова ЭФФЕКТИВНОСТЬ СИСТЕМЫ НАСТАВНИЧЕСТВА В ШКОЛАХ.....	257
ЭКОНОМИКА	
Г.Е. Амалбекова, А.Н. Наренова, С.Б. Наурызкулова МИРОВОЙ РЫНОК МЯСА ПТИЦЫ: СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ И ЭКСПОРТНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ КАЗАХСТАНА.....	276

К.Т. Ауезова, Ж.М. Булакбай, А.А. Жакупов ПРОЕКТНОЕ УПРАВЛЕНИЕ В СТРАТЕГИЧЕСКОМ ПЛАНИРОВАНИИ ПРЕДПРИЯТИЙ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ.....	295
А. Елубаева, Чесловас Кристаускас ПОВЫШЕНИЕ КАДРОВОГО ПОТЕНЦИАЛА ОРГАНОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО АУДИТА КАК ОСНОВА СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕХАНИЗМА АУДИТА ЭФФЕКТИВНОСТИ.....	307
А.М. Есиркепова, Р.К. Ниязбекова, Д.М. Махмуд ИССЛЕДОВАНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КРЕСТЬЯНСКИХ ХОЗЯЙСТВ В КАЗАХСТАНЕ В КОНТЕКСТЕ ЭФФЕКТИВНОГО ЭНЕРГОПОТРЕБЛЕНИЯ.....	318
Ш.А. Жумадилла, М.Р. Сихимбаев, Д.Р. Сихимбаева ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ НЕДРОПОЛЬЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН: ЭКОЛОГИЯ И ИННОВАЦИИ.....	330
А.С. Карбозова, А.Ж. Бухарбаева, Г.Б. Дузельбаева ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА УПРАВЛЕНИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫМ ПРОИЗВОДСТВОМ.....	345
Т. Куангалиева, Ж. Ержанова, Г. Мукашева ОВЦЕВОДСТВО КАЗАХСТАНА: ВЫЗОВЫ СОВРЕМЕННОГО РАЗВИТИЯ.....	359
А.А. Макенова, А.К. Оралбаева, А. Кизимбаева УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ КАЗАХСТАНА: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ.....	374
Ж.К. Ромазанов, Т.Ж. Ниязов, Т.А. Карипов ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ КРЕДИТНОГО РЫНКА КАЗАХСТАНА.....	389
Л.М. Шаяхметова, А. М. Курманов, Ш.Т. Айтимова СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОХРАНЫ ТРУДА В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН: ОЦЕНКА ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ РИСКОВ И СТРАТЕГИИ СТРАХОВАНИЯ ОТ НЕСЧАСТНЫХ СЛУЧАЕВ НА ПРОИЗВОДСТВЕ....	401

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

[www: nauka-nanrk.kz](http://www.nauka-nanrk.kz)

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Директор отдела издания научных журналов НАН РК *А. Ботанқызы*

Редакторы: *Д.С. Аленов, Ж.Ш. Әден*

Верстка на компьютере *Г.Д. Жадыранова*

Подписано в печать 29.05.2024.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

46,0 п.л. Тираж 300. Заказ 5.